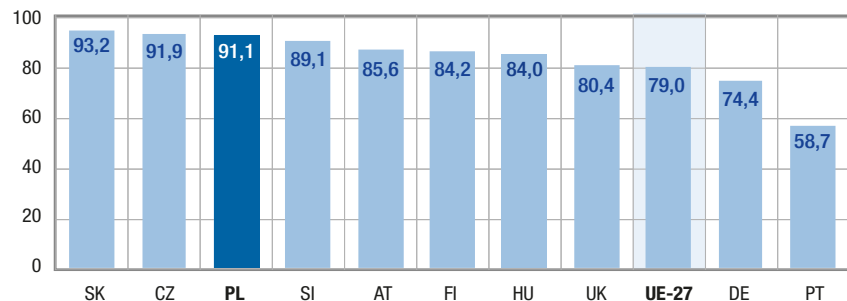

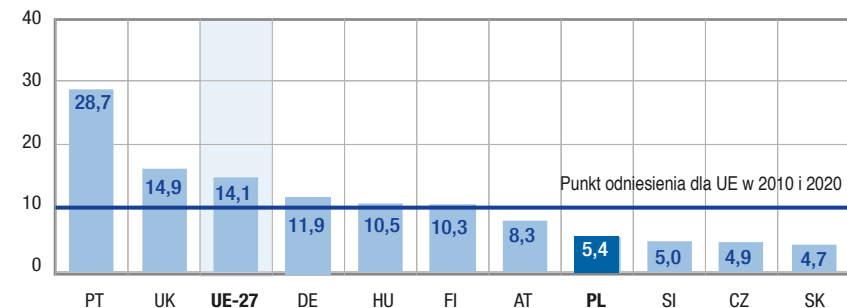
Kształcenie i szkolenie w liczbach

Osiągnięcia edukacyjne młodzieży
Ludność w wieku 20-24 lata z co najmniej wykształceniem średnim (2010, %)

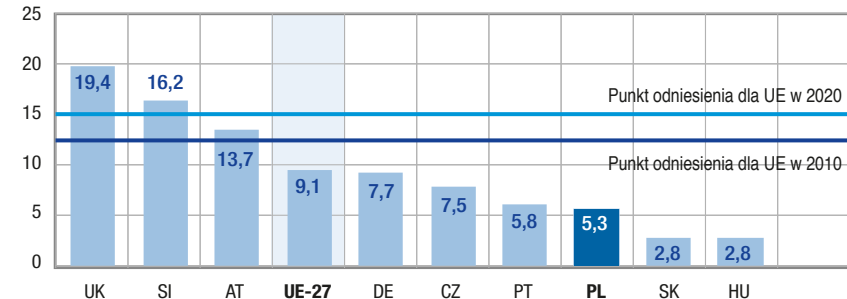
Źródło: Eurostat: Badanie aktywności ekonomicznej ludności, dostęp: 28.07.2011 r.

Osoby przerywające naukę lub szkolenie
Ludność w wieku 20-24 lata z wykształceniem nie wyższym niż gimnazjalne, nieuczęszczająca w doskonaleniu zawodowym ani szkoleniu (2010, %)

Źródło: Eurostat: Badanie aktywności ekonomicznej ludności, dostęp: 28.07.2011 r.

Uczestnictwo w uczeniu się przez całe życie
Ludność w wieku 25-64 lata uczestnicząca w edukacji i szkoleniu w ciągu 4 tygodni przed badaniem (2010, %)

Źródło: Eurostat: Badanie aktywności ekonomicznej ludności, dostęp: 28.07.2011 r.

Osiągnięcia edukacyjne ludności
Ludność w wieku 25-64 lata według najwyższego osiąganego poziomu wykształcenia w Polsce i w wybranych państwach członkowskich (2010, %)

	ISCED 0-2	ISCED 3-4	ISCED 5-6
Czechy	8,1	75,2	16,8
Słowacja	9,0	73,6	17,3
Polska	11,3	65,8	22,9
Niemcy	14,2	59,2	26,6
Słowenia	16,7	59,6	23,7
Finlandia	17,0	44,8	38,1
Austria	17,5	63,2	19,3
Węgry	18,7	61,2	20,1
Wielka Brytania	23,9	41,1	35,0
Portugalia	68,1	16,5	15,4
UE-27	27,3	46,8	25,9

ISCED Międzynarodowa Standardowa Klasyfikacja Kształcenia.
ISCED 0-2 przedszkola, szkoły podstawowe i gimnazja
ISCED 3-4 szkoły średnie i policealne
ISCED 5-6 szkoły wyższe
Państwa wymieniono w kolejności według odsetka ludności z wykształceniem co najmniej na poziomie 3.
Źródło: obliczenia Cedefopu w oparciu o dane Eurostatu: Badanie aktywności ekonomicznej ludności, dostęp: 28.07.2011 r.

Więcej informacji można znaleźć na stronach:

- Cedefop (2011). Kształcenie i szkolenie zawodowe w Polsce: charakterystyka ogólna. Luksemburg: Urząd Oficjalnych Publikacji Wspólnot Europejskich. Tekst dostępny pod adresem: http://www.cedefop.europa.eu/EN/Files/4105_pl.pdf
- ReferNet. Poland: *VET in Europe – Country report 2010 Polska* – Raporty ReferNet 2010 na temat polityki w zakresie kształcenia i szkolenia zawodowego. Tekst dostępny pod adresem: http://refernet.pl/zasoby/download/policy_report_2010pl.pdf
http://libserver.cedefop.europa.eu/vetelib/eu/pub/cedefop/vetreport/2010_CR_PL.pdf [dostęp: 20.07.2011 r.]
- Eurydice (2010). *The system of education in Poland Organizacja systemu edukacji w Polsce 2009/2010*: Warszawa. Tekst dostępny pod adresem: http://eurydice.org.pl/sites/eurydice.org.pl/files/Eurybase_PL.pdf
http://www.eurydice.org.pl/sites/eurydice.org.pl/files/the_system_2010.pdf [dostęp: 20.07.2011 r.]

www.poland.gov.pl	Oficjalny portal promocyjny RP (strona zarządzana przez Ministerstwo Spraw Zagranicznych)
www.stat.gov.pl	Główny Urząd Statystyczny
www.funduszeuropejskie.gov.pl/english/	Fundusze Strukturalne UE w Polsce (portal informacyjny Ministerstwa Gospodarki)
www.mg.gov.pl	Ministerstwo Gospodarki
www.standardyzyszkolenia.praca.gov.pl	Baza danych modułowych programów kształcenia zawodowego i standardów kwalifikacji zawodowych Ministerstwa Gospodarki
www.mpips.gov.pl/	Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej
www.men.gov.pl	Ministerstwo Edukacji Narodowej
www.nauka.gov.pl	Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego
www.english.pan.pl/	Polska Akademia Nauk
www.zrp.pl/tabid/314/language/pl-Default.aspx	Związek Rzemiosła Polskiego
www.psz.praca.gov.pl/	Publiczne Służby Zatrudnienia
www.refernet.pl	Refernet Polska
http://www.ohp.pl/en/	Voluntary Labour Corps

Pragniemy podziękować zespołowi ReferNet Polska oraz Biuru Koordynacji i Kształcenia Kadr (BKKK), a w szczególności Agnieszce Luck za jej cenny wkład. Niniejsza broszura omawia wybrane, istotne aspekty kształcenia i szkolenia zawodowego w Polsce i nie wyczerpuje całości tematu.

Celem uzyskania dalszych informacji prosimy o kontakt z Fernandą Ferreira lub Patrycją Lipińską, koordynatorkami projektu z ramienia Cedefopu.

CEDEFOP

Europejskie Centrum Rozwoju Szkolenia Zawodowego

Europe 123, 570 01 Thessaloniki (Pylea), GRECJA
PO Box 22427, 551 02 Thessaloniki, GRECJA
Tel. +30 2310490111, Fax +30 2310490020, E-mail: info@cedefop.europa.eu

visit our portal www.cedefop.europa.eu

Urząd Publikacji

978-92-896-0841-1

9 789289 608411 >

8037 PL – TI-30-11-233-PL-C – doi:10.2801/96340

Kształcenie i szkolenie zawodowe w pigułce

Polska

Tradycja i nowoczesność

Skuteczne kształcenie zawodowe należy do priorytetów polityki oświatowej w Polsce. Ostatnie zmiany w szkolnictwie zawodowym skupiają się na rozwoju elastycznego systemu, który jest adekwatny wobec potrzeb rynku pracy, uwzględnia postęp naukowy i technologiczny oraz odpowiada na wyzwania globalizacji. Podejmowane reformy są także inspirowane wymogami Procesu Kopenhaskiego oraz koniecznością przygotowania systemu oświaty do wdrożenia krajowych ram kwalifikacji.

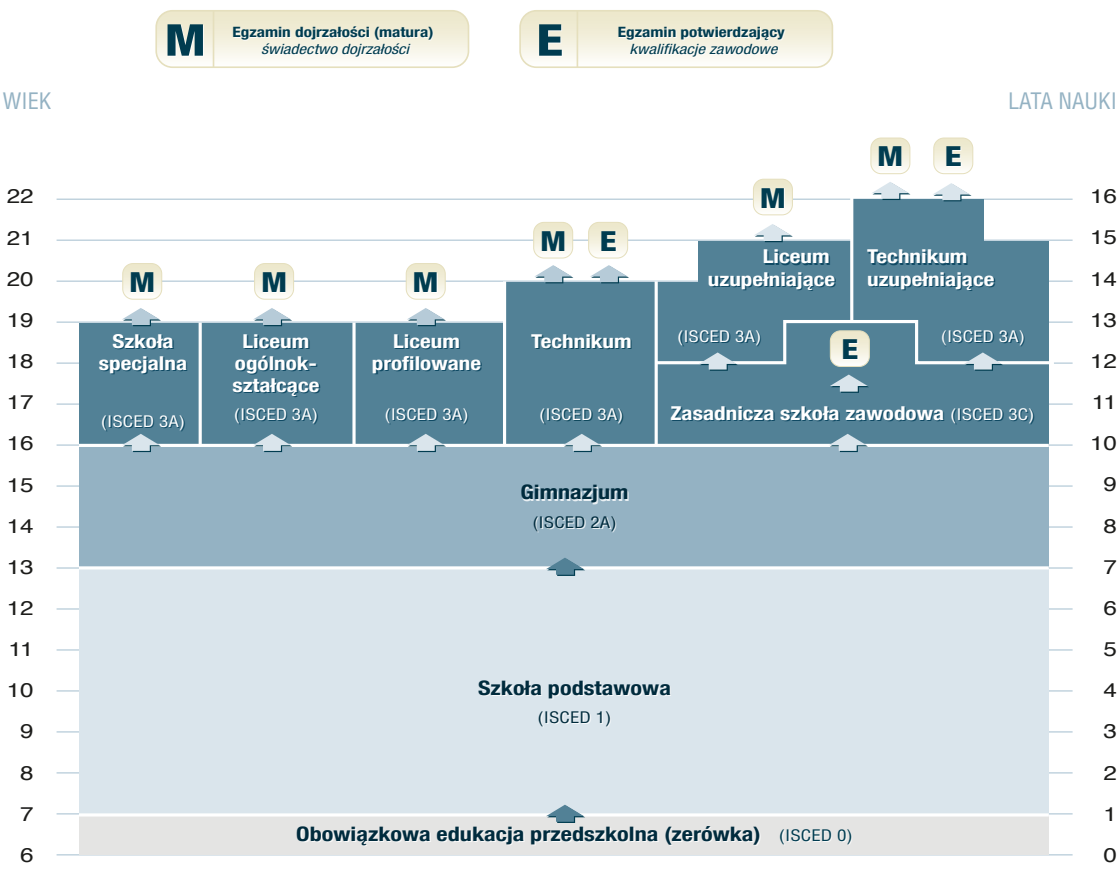
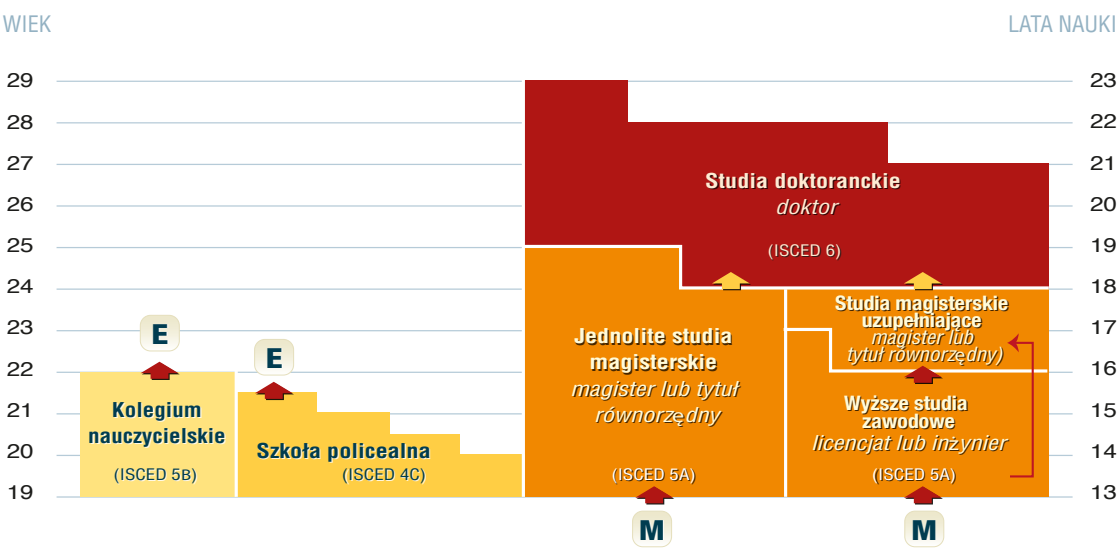
- Do priorytetów polityki oświatowej należą:
- stworzenie elastycznego systemu edukacji, który dostosowuje się do postępów w nauce, nowych technologii i globalizacji, a także do zmian na rynku pracy;
 - opracowanie przejrzystego systemu kwalifikacji zawodowych;
 - stworzenie ujednoliconego systemu uznawania kwalifikacji zawodowych nabytych w różnych formach;
 - rozwijanie kompetencji kluczowych wraz z umiejętnościami zawodowymi.

Struktura

W Polsce nauka jest obowiązkowa do 18 roku życia. Po ukończeniu obowiązkowego gimnazjum w wieku lat 16 uczniowie podejmują decyzję, czy naukę będą kontynuować w szkole zawodowej, a jeśli tak, to w jakiej. Kształcenie zawodowe na poziomie średnim trwa od 2 do 6 lat, a kształcenie zawodowe na poziomie wyższym – od 3 do 6 lat, w zależności od uczelni.

- Istnieje kilka rodzajów szkół zawodowych:
- 3-letnie **liceum profilowane**, które oprócz edukacji ogólnokształcącej, zapewnia edukację w zakresie ogólnych profili zawodowych. Istniejące 15 profili ogólnego kształcenia zawodowego odpowiada kategoriom zawodowym wymienionym w klasyfikacji zawodów. Absolwenci liceum profilowanego mogą kontynuować naukę w szkołach policealnych. Ponadto świadectwo dojrzałości (matura) umożliwia także kształcenie się na wyższych uczelniach, w tym zawodowych.
 - 2- lub 3-letnia **zasadnicza szkoła zawodowa** jest jedyną szkołą zawodową na poziomie ponadgimnazjalnym, która nadaje kwalifikacje zawodowe wykwalifikowanego robotnika, lecz nie prowadzi do matury. Czas trwania nauki dla poszczególnych zawodów określa klasyfikacja zawodów szkolnictwa zawodowego.
 - 4-letnie **technikum** umożliwia uzyskanie świadectwa dojrzałości oraz kwalifikacji zawodowych na poziomie technika. Po ukończeniu technikum absolwenci mogą przystąpić do zewnętrznego egzaminu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe. Uzyskanie świadectwa dojrzałości w czwartej klasie otwiera drzwi do studiów wyższych.
 - 3-letnie **technikum uzupełniające** to szkoła z programem nauczania uzupełniającym program zasadniczej szkoły zawodowej. Ma ono na celu uzupełnienie wykształcenia uczniów do stopnia średniego i przygotowanie ich do egzaminu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe oraz do matury. Po ukończeniu szkoły uczniowie otrzymują świadectwo ukończenia technikum, o ile nie otrzymają żadnej oceny niedostatecznej na świadectwie ostatniej klasy.
 - 3-letnia **szkoła specjalna** przysposabia do wykonywania określonej pracy i przeznaczona jest przede wszystkim dla uczniów z upośledzeniem umysłowym oraz uczniów z niepełnosprawnościami sprzężonymi, którzy ukończyli gimnazjum. Program nauczania oraz organizacja nauki w szkole specjalnej są dostosowane do potrzeb i możliwości uczniów. Po jej ukończeniu uczniowie otrzymują świadectwa poświadczające przysposobienie do wykonywania konkretnej pracy, lecz nie posiadają pełnych kwalifikacji zawodowych.
 - 2,5-letnia **szkoła policealna**, która umożliwia absolwentom średnich szkół ogólnokształcących uzyskanie dyplomu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe.
 - 3-letnie **nauczycielskie kolegia języków obcych** kształcą studentów, którzy zdobywają kwalifikacje uprawniające do nauczania języka obcego w szkołach podstawowych, gimnazjach i szkołach ponadgimnazjalnych. **Kolegia nauczycielskie** przygotowują nauczycieli wychowania przedszkolnego, szkół podstawowych i innych placówek oświatowych.
 - **uczelnie** dzielą się na akademickie lub zawodowe w zależności od posiadanych uprawnień. Oba rodzaje szkół wyższych mają prawo do prowadzenia studiów pierwszego i drugiego stopnia oraz jednolitych studiów magisterskich, natomiast uczelnie zawodowe nie mogą prowadzić studiów doktoranckich.

System edukacji w Polsce – Tabela

Źródło: ReferNet Polska, 2010.

Cechy charakterystyczne

- **Poprawa jakości kształcenia zawodowego znajduje się w centrum zainteresowania** polityki oświatowej w Polsce. Realizacja tego celu będzie możliwa dzięki współpracy z pracodawcami oraz stworzeniu sieci firm oferujących najlepsze warunki szkolenia. W takich firmach słuchacze będą mogli zapoznać się z nowoczesnymi metodami zarządzania, organizacji pracy oraz zastosowaniem i wykorzystaniem nowoczesnych technologii, zaś nauczyciele zyskają możliwość uaktualnienia wiedzy teoretycznej i praktycznej. Podejmowane są wysiłki mające na celu zwiększenie udziału przedsiębiorców w kształceniu zawodowym poprzez stworzenie mechanizmów finansowych zachęcających do współpracy z placówkami oświatowymi. Jednym z takich mechanizmów jest finansowanie przez Fundusz Pracy kosztów szkolenia zawodowego pracowników młodocianych.
- **Nauka zawodu u pracodawcy uważana jest za alternatywną ścieżkę kształcenia** wobec stacjonarnej edukacji zawodowej w szkole. Odbывается się w małych i średnich przedsiębiorstwach, przede wszystkim rzemieślniczych. Pracodawcy są zwykle członkami cechu lub izby rzemieślniczej, a naukę zawodu nadzoruje określona izba rzemieślnicza bądź cech. Według danych Związku Rzemiosła Polskiego w roku szkolnym 2009/10 w 26 662 przedsiębiorstwach w nauce zawodu u pracodawcy uczestniczyło 90 669 młodocianych pracowników.
- W 2010 roku wskaźnik odsiewu szkolnego wyniósł w Polsce 5,4%, czyli był zdecydowanie poniżej średniej w krajach Unii Europejskiej, wynoszącej 14,1%. Dane wskazują na tendencję malejącą począwszy od 2004 roku, co oznacza **rosnącą świadomość znaczenia wykształcenia** w społeczeństwie. Dane te świadczą także o skuteczności narzędzi wsparcia dla uczniów zagrożonych lub dotkniętych wykluczeniem społecznym; jako przykład może tu służyć sieć poradni psychologiczno-pedagogicznych współpracujących ze szkołami oraz Ochotnicze Hufce Pracy.
- System oświaty umożliwia względnie **elastyczne przejście z zawodowej do ogólnej ścieżki kształcenia** i odwrotnie, gdyż programy nauczania przedmiotów ogólnych w szkołach zawodowych (technikach) i ogólnokształcących są takie same. Absolwenci zasadniczych szkół zawodowych mogą kontynuować edukację w technikach uzupełniających lub szkołach ogólnokształcących.

Wyzwania

Najważniejsze zadania stojące przed kształceniem zawodowym w Polsce to:

- **Opracowanie krajowej polityki uczenia się przez całe życie.** Nowa krajowa strategia uczenia się przez całe życie nie jest jeszcze gotowa, chociaż Krajowy Program Reform na lata 2008-11 przygotowany przez Ministerstwo Gospodarki przewiduje opracowanie i wdrożenie strategii uczenia się przez całe życie wraz z towarzyszącym instrumentarium prawnoinstytucjonalnym.
- **Uczestnictwo dorosłych w uczeniu się przez całe życie.** Według danych Eurostatu w 2010 roku 5,3% osób w przedziale wiekowym 24-65 lat uczestniczyło w uczeniu się przez całe życie (edukacji ustawicznej), znacznie poniżej średniej UE wynoszącej 9,5%. Grupą o najwyższym odsetku uczestnictwa w formalnym kształceniu ustawicznym są kobiety (57,1%). Osoby zatrudnione częściej uczestniczą w takiej formie kształcenia, przy czym prawie połowa z nich miała mniej niż 30 lat. Grupy doświadczające szczególnych trudności w dostępie do edukacji ustawicznej to niepełnosprawni, osoby w wieku 45 lat i więcej oraz kobiety powracające na rynek pracy po urlopie macierzyńskim.
- **Krajowe ramy kwalifikacji** nie zostały jeszcze wprowadzone, lecz zostaną ukończone w 2012 roku. Trwają prace nad sporządzeniem pełnego bilansu elementów systemu kwalifikacji; zostaną także opracowane ramy oraz metody wdrażania, w tym niezbędne zmiany legislacyjne. Zostanie także przygotowany system walidacji efektów kształcenia odbytego poza systemem szkolnym.
- **Opracowanie sprawnego systemu prognozowania umiejętności zgodnie z potrzebami rynku pracy.** W Polsce nie funkcjonuje krajowy system prognozowania potrzeb; pracodawcy i instytuty badawcze przeprowadzają losowe badania dotyczące kompetencji zawodowych absolwentów oraz popytu na poszczególne umiejętności w ramach projektów sektorowych, regionalnych bądź lokalnych. Do wdrożenia całościowego, efektywnego systemu prognozowania określonych układów umiejętności niezbędne jest opracowanie sprawnego systemu diagnozowania zewnętrznej efektywności edukacji oraz uzgodnienia warunków współpracy pomiędzy poszczególnymi podmiotami.